

E K O

回

向

Maart 1997

Nr 72

Centrum voor Shin-Boeddhisme v.z.w.

Pretoriastraat 68
B-2600 Antwerpen-Berchem

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
ISSN : 1370-0243

Afgiftekantoor : Antwerpen X-drive-in

I n h o u d

Editoriaal : Moraliteit... Ook naar binnen toe	1
Shinran Shonin : Jodo-Wasan 41 - 46	3
K. Haemers : Het Vimalakirti-nirdesa Sutra (4)	8
V. Audain : Ethica en Economie	13
L. Van Schoors : Het Gemakkelijke Pad	18
R. Franck : De Drievoudige Wijsheid	23
Jikoji-Nieuws	31

Eindredactie : Yuho B. Van Parijs

Noch de redactie noch het Centrum voor Shin-Boeddhisme zijn gebonden door de bijdragen van derden, die overigens niet noodzakelijk de zienswijze van de redactie weergeven. Iedere auteur is verantwoordelijk voor zijn bijdrage.

Het Centrum voor Shin-Boeddhisme v.z.w. en de Shin-Tempel JIKOJI erkennen de spirituele en morele autoriteit van de Jōdo-Shinshū Hongwanji-ha (Kyoto) in de personen van Hoofdabt Go-Monshu Koshin Ohtani en van Ere-Hoofdabt Zenmon Kosho Ohtani, maar zijn voorts organisatorisch en financieel autonoom. Hun werking is dus afhankelijk van uw medewerking, uw waardering en uw steun.

Onze bankrekening (voor België) is. 408-2066511-88, op naam van Centrum voor Shin-Boeddhisme v.z.w., 2600 Berchem-Antwerpen. Voor Nederland en buitenland, bij voorkeur op postgiro 000-0173766-39, op naam van A.Peel, B-2600 Berchem-Antwerpen, België.

Editoriaal

'Moraliteit'...Ook naar binnen toe...

Wanneer we de boeddhistische visie op moraliteit en haar formulering in beschouwing nemen, komen we al snel tot de bevinding dat het hier om méér gaat dan een louter moraliserende of moralistische kijk op de wereld.

Reeds in de verwoording van de zgn. 'moraliteitsregels' bemerken we een overduidelijk verschil tussen bijv. de Joods/Christelijke opvatting en de boeddhistische visie.

Zo lezen we in de Decaloog bijvoorbeeld het zinnetje "*Gij zult niet doden*" als één van de 10 gebodsbepalingen. Allereerst zien we dat het hier gaat om een 'gebod' dat van buitenaf aan de mens wordt opgelegd, een wettelijk kader waaraan of waarbinnen de mens zich dient te houden, op straffe van... Ten tweede slaat "*Gij zult niet doden*" terug op de uiterlijke handeling van het doden, en niet enkel dat. Wanneer we bedenken dat we niet in staat zijn te overleven zonder te doden (we doden o.a. om te eten) dan wordt duidelijk dat "*Gij zult niet doden*" enkel betrekking heeft op de menselijke wezens. In deze zin kan men deze moraal dan ook als een maatschappelijke moraal bestempelen.

De boeddhistische tegenhanger van het "*Gij zult niet doden*" luidt: "*Ik neem op mij het voornemen mij te onthouden van het beroven van enig leven*". Allereerst bemerken we dat de nadruk niet zo erg gelegd wordt op de uiterlijke handeling van het niet-doden, als wel op de innerlijke intentie, het vaste voornemen en de persoonlijke wens zich te onthouden van te doden. We spreken van een voornemen, d.w.z. iets dat we zullen betrachten, iets waarvoor we de aansprakelijkheid op ons nemen, ook al weten we dat om te leven we niet anders kunnen dan doden. Het voornemen zich te onthouden van het beroven van enig leven is dan ook gebaseerd op het inzicht dat

élk leven (welke vorm het ook aanneemt) kostbaar is, dat elk wezen, hoe of wat het ook zij, het leven als diepste wens koestert. Vanaf hier kunnen we gerust stellen dat de boeddhistische moraliteit haar eigen grenzen overstijgt, dat ze ophoudt louter moraliteit te zijn, dat ze behoort tot, of op z'n minst verwijst naar het domein van de spiritualiteit.

Wanneer we rondom ons kijken zien we dat de wens-tot-leven alomtegenwoordig is, dat deze vanuit de natuurlijkheid door en in alle wezens gemanifesteerd wordt. We zien het in de naar ademsnakkende boreling, in het opgejaagde prooidier, in de tot bloei komende bloem. We noemen het de dynamiek van het Leven, we zien hoe de dingen zich ontplooien, hoe het Leven zelf zich ontplooit, generatie na generatie, leven na leven, keer op keer, moment na moment, als Oneindig Groot Mededogen. We zien het overal...behalve in onszelf. Telkens wanneer het Leven in ons gemoed een bloem doet bloeien, breken we ze af, beroven we ze van haar levenskracht, we zijn zo geleerd en bedreven in de bloemensierkunst, dat we vergeten zijn dat bloemen het mooist zijn op de plaats waar ze groeien.

Het Oneindige Leven (Amitayus) ontplooit zich onophoudelijk in ons gemoed, wil ons onophoudelijk deelzaam laten worden in de Schitterende Pracht van het Reine Land. Ontelbare Nembutsu-bloemen worden gezaaid in een veld van Vertrouwen. Rode bloemen met een rode schijn, blauwe bloemen met een blauwe schijn, witte bloemen met een witte schijn. Ruk ze niet uit, stop ze niet in een vaas, laat ze gewoon bloeien...

Ik neem me voor me te onthouden van het beroven van enig leven...niet enkel wat het leven van anderen betreft, ook wat het leven in mezelf betreft..., want is dat niet hetzelfde Leven ? In Gasshō,

Yuhō

JODO WASAN

(Hymnen van het Reine Land)

Shinran Shonin

Vertaling en nota's: Rev. Yuho B. Van Parijs

41 (R24)

Mensen die verlangen¹ naar het Land van Vrede en Zaligheid,
verblijven in de juist gevestigde toestand²;
Mensen van de onjuist gevestigde² en de onbepaalde toestand², zijn er niet in dit Land;
Vandaar [de woorden]: alle boeddha's prijzen Hem³.

(1) Dit verlangen slaat uiteraard terug op het 'verlangen naar geboorte' als één van de drie aspecten van het gemoed van Vertrouwen (*Shinjin*).

(2) *Shojōju*: (Skt. *samyaktva-niyata-rāśī*), let. 'juist gevestigde groep' verwijst in het traditionele Boeddhisme samen met *Jajōju* (Skt. *mithyātva-niyata-rāśī*), let. 'verkeerd gevestigde groep'; en *Mujōju* (Skt. *aniyata-rāśī*), let. 'niet-gevestigde groep', naar de drie groepen of categorieën van mensen. Deze indeling in groepen is afhankelijk van de heilstadia waarin de wezens zich [kunnen] bevinden. Zo is traditioneel gezien *Shojōju* de categorie van wezens die zich op het 'juiste pad' bevinden en die zodoende verzekerd zijn van de verwezenlijking van de Verlichting. De groep van wezens die behoren tot *Jajōju* bewandelen het 'verkeerde pad', hun bestemming is de hel. Daartussen bevindt zich de categorie van *Mujōju*, de 'niet-gevestigde groep', waartoe dan de rest van de wezens worden gerekend, hun lotsbestemming is onbepaald.

Shinran ziet de zaken enigzins anders. Voor hem staan de drie categorieën in directe relatie tot de 3 geloften (resp. 18de, 19de en 20ste Gelofte). Zo ziet hij in Shojoju de groep van het 'juist gevestigde stadium' of 'het Stadium van de waarlijk gevestigden', namelijk die mensen die in overeenstemming met de 18de gelofte Shinjin hebben verwezenlijkt en zodoende verzekerd zijn van geboorte in het Ware Beloningsland, m.a.w. de wezens die na hun geboorte in het Reine Land met zekerheid de Ultieme Verlichting verwezenlijken.

De andere 2 groepen behoren dan tot het bereik van resp. de 19de gelofte (Jajoju) en de 20ste gelofte (Mujoju). Hun geboorte is vanwege een gebrek aan Waar Vertrouwen een geboorte in een vervormd land.

In relatie tot Shojoju lezen we in Tannisho XIV: *"...Vermits Amida's Licht ons bestraalt, op het ogenblik dat het éne gedachte-moment van Shinjin in ons oprijst, wij diamanthard Shinjin ontvangen; vandaar dat reeds op dat ogenblik Amida ons opvangt op het Stadium van de waarlijk gevestigden."*

Zie in dit verband ook nog KGSS (vertaling Sh.A. Peel) appendix 6: de drie geloften (p.151).

(3) Verwijzing naar de vervulling van de 17de gelofte.

42 (R27)

De twee soorten van Vervulling¹ van het Boeddhaland van Zaligheid, werden vervolmaakt door Dharmakara's Gelofte-Kracht².

Noch in de hemelen, noch op aarde kennen zij hun gelijke.

Neem³ daarom toevlucht in de Kracht van het Grote Ge-moed⁴.

(1) *Eshō*: is een bijeenvoeging van de termen 'ehō' en 'shōbō', resp. bijkomstige of afhankelijke vervulling, en primaire of hoofdvervulling. Ik gebruik hier de term 'vervulling' waar in het Engels sprake is van 'fruiton', 'recompense', 'fulfillment', 'reward', 'retribution' etc. Duidelijk is dat het hier gaat om de 'karmische vrucht' die resulteert uit Dharmakara's Geloofte en Praktijk, of m.a.w. de Vervulling van Geloofte en Praktijk. 'Eho' refereert dan naar de 'levenloze objecten' zoals de bodem, de bomen, de vijvers, enz. terwijl shobo verwijst naar de 'wezens' in het Reine Land, m.n. de Boeddha, de bodhisattva's enz...

(2) *Hōzō Ganriki*: 'Dharmākara's Geloofte-Kracht'. Dharmakara verwijst naar Amida's causale toestand, m.a.w. Amida in het stadium van een bodhisattva; Geloofte-Kracht verwijst naar de Kracht die de Geloofte tot vervulling brengt.

(3) *Daishinriki*: let. 'Grote Gemoed Kracht', is de Kracht van Amida's Grote Geloofte-Gemoed, Groot omdat het alle wezens omvat. Hier wordt de term gebruikt als benaming voor Amida.

43 (R28)

De tooselen in het Land van Vrede en Zaligheid; Zelfs de Wijze der Sakya's, met diens ongehinderde welsprekendheid¹, is niet in staat ze ten volle te beschrijven. Zo zegt de Boeddha².
Neem toevlucht in de Onuitspreekbare Boeddha³.

(1) *Muge no mikoto*: let. 'Ongehinderde Welsprekendheid'. Van boeddha's en bodhisattva's wordt gezegd dat zij een ongehinderde welsprekendheid bezitten wat het verkondigen van de Leer betreft. Deze welsprekendheid heeft vier aspecten, nl. zij is ongehinderd in de kennis van de doctrines; ongehinderd in de kennis van de implicaties van

de doctrines; ongehinderd in het gebruik van verschillende talen; en ongehinderd in de kunst van het verkondigen, d.i. in het verkondigen van de doctrine in overeenstemming met de verlangens en capaciteiten van de toehoorders.

(2) *Nobe tamō*: 'Zegt'. In *Nyorai-E*, zegt Sakyamuni Buddha: "Zelfs wanneer mijn lichaam gedurende honderduizend koti's van nayuta's van kalpa's zou bestaan, en ik gedurende deze tijd zou trachten, met ongehinderde welsprekendheid, de ware verdienste van deze Bodhisattva's, Mahasattva's, enz. ten volle te prijzen, dan noch zou ik er niet in slagen hen ten volle te prijzen."

(3) *Mushō Butsu*: 'Onuitspreekbare Boeddha': Amida wordt hier zo genoemd omdat zijn Deugd het verwoordbare/voorstelbare overtreft.

44 (R29)

Zij die reeds Geboren zijn, nu Geboren worden, of in de toekomst de Geboorte zullen verwezenlijken,¹ zijn niet enkel de wezens van deze wereld,² maar de wezens uit de Boeddha-landen doorheen de tien richtingen.

Hun aantal is ontelbaar, onmeetbaar groot.

(1) *Ikontō*: let. 'reeds, nu, nog (komende)', verwijst uiteraard naar de drie tijden, d.i. verleden, heden en toekomst. Uiteindelijk verwezenlijken alle wezens de Geboorte.

(2) *Kono do*: 'Deze Wereld', slaat terug op deze *Sahā*-wereld, de 'Wereld van Verduren' of 'de Lijdenswereld'. Het is m.a.w. Śākyamuni's Boeddha-land. Bedoeling van deze wasan is m.i. aan te tonen dat Geboorte in het Reine Land alle tijd/ruimtelijke begrenzingen overtreft.

45 (R32)

Amida van onbegrensde goddelijke Kracht
ontelbare Boeddha's loven en prijzen Hem.

Tallose bodhisattva's vanuit de Oostelijke Boeddha-landen, talrijk als de zandkorrels van de Ganges¹, bezoeken Hem.

(1) *Gōja*: Samentrekking van '*Gōgasha*', de 'zandkorrels van de rivier Ganges'. Dit is een in boeddhistische teksten veelvuldig gebruikte gelijkenis die de ontelbaarheid van een aantal wil weergeven.

46 (R33)

Vanuit de Boeddha-landen uit de negen andere richtingen,

Bezoeken¹ bodhisattva's hem op gelijkaardige manier.

De Wijze der Śākya's, Tathāgata, prijst Amida's onmetelijke Deugd, met een hymne².

(1) *Ōgon*: let. 'het gaan en zien'. Vanuit de verschillende Boeddha-landen komen bodhisattva's naar Amida's Reine Land om Hem te huldigen en te luisteren naar Zijn onderricht.

(2) *Ge*: Skt. '*Gāthā*', let 'Vers' of 'Hymne', verwijst hier naar '*Ōgon Ge*' of 'Hymne van het gaan en zien', Naast *Sambutsuge* (Lofprijzing van de Buddha) en *Juseige* (Herhaling van de belangrijkste Geloften) die in het eerste *chūan* (boekdeel) van het Grote Sutra voorkomen, is er ook *Ogonge* (soms ook *Tōbō Ge* genoemd) in het tweede *chūan*. Deze 'hymne' bestaat uit 30 verzen van elk 4 regels, en beschrijft het bezoek van de talrijke bodhisattva's aan het Reine Land. Voor de volledige tekst zie H.Inagaki's "The Three Pure Land Sutras" p. 270-5

Blijven in de wervelstorm van samsara
en niet zich-goed-bevinden in de rust van nirvana

Het VIMALAKIRTI-NIRDESA SUTRA (4)

Katrien Haemers

De volgende scene uit het Vimalakirti vervolgvverhaal
brengt een totaal ander onderwerp voor het voetlicht.

Vimalakirti stelt een vraag aan Manjusri:

"Manjusri, wat is de *familie* van de Tathagata?"

(De Chinese versie van het sutra voegt er met een fijne
grinnik aan toe : Ik zou willen dat ge me dat in het kort
uitlegt!)

*De familie van de Tathagata...een uitdrukking die ons wel
even de oren doet spitsen. Krijgen we nu een kleine
stamboom van de Shakyamuni op het toneel?*

Hier moeten we even de voorstelling onderbreken voor
een technische verrichting: het is nuttig om de betekenis
van de gebruikte term te gaan bekijken, binnen deze
context.

*"Tathagata-gotra" : ras/familie ; mentale geschiktheid/
aanleg, verworven of niet, die uitmaakt dat een persoon
Nirvana kan verwezenlijken.*

Deze zakelijke woordverklaring geeft aan de volgende
woorden wel een bijzondere glans, des te meer wanneer
we de verwarrende term 'familie' blijven behouden.

Manjusri antwoordt :*"De familie van de Tathagata is de
oopenstapeling van de vergankelijke dingen, de familie
van de dwaasheid van de bestaanshonger, van de liefde
en de haat, van de verdwazing van de vier misvattingen,
de vijf belemmeringen, de zes bases waarop onze kennis
gefundeerd is, de zeven verblijfplaatsen van de geest,
de acht slechte paden, de familie van de negen oorzaken
van ergernis, en de familie van de tien slechte gericht-*

heden van het handelen: zo is, Manjusri, de familie van de Tathagata. "

Onthutsend. Is dit niet onze familie? Zijn dat niet onze levensgezellen? Is dat niet onze vertrouwde leefwereld?

Maar laten we ons niet afleiden : het gaat om de term '*mentale geschiktheid om Nirvana te verwezenlijken*'. Maar ook in die zin krijgt deze tekst een bijzondere glans. Dat wordt verklaard in het vervolg van het gesprek.

Ook Vimalakirti wil het graag expliciet uitgesproken horen: "Manjusri, met welke verborgen intentie zegt ge dat?" vraagt hij .

"-Vriend, diegene die inzicht heeft in het niet-geconditioneerde, die is binnengetreken in de absolute bevestiging van het verwerven van het opperste goed, die is niet in staat (of heeft geen nood meer aan) de gedachte aan het realiseren van de opperste en volkomen verlichting. Maar integendeel, diegene die nog steeds steunt op geconditioneerde zaken - die uitwendige vormen van de passies - en die nog steeds niet de edele waarheden heeft doorzien, die is nu juist wel in staat om de gedachte aan de opperste en volmaakte verlichting op te roepen."

"Vriend, het is niet in het oerwoud dat bloemen zoals de nymphaea, de rode lotus en de waterlelie openbloeien; het is in de modder en in de moerassen dat deze bloemen ontspringen."

Hebben we het ooit al eens gehoord? Het zijn niet de heiligen, de wijzen, de redelijken die nood hebben aan de boodschap van bevrijding : het zijn de dwazen, de wezens gekweld door dromen en verwachtingen en wrok , die dorsten naar de boodschap van verlichting.

Indien er geen lijden in deze wereld was, dan zou de boodschap van de Boeddha overbodig zijn, alleen de zieken hebben een geneesheer nodig, enkel de gevangenen smachten naar bevrijding.

"Het is bij de wezens die besmeurd zijn met modder en zand van de passies dat de leer van de Boeddha ontstaat.

Het is niet in de ruimte dat de zaden ontkiemen; maar als het in de aarde gezaaid wordt, dan groeit het pas."

Wie kan er geholpen worden door de anatta-leer? Niet diegenen die reeds de eenvoud van het gemoed hebben bereikt, die zijn als de kinderen of die de 'simpelen van geest' genoemd worden, niet zij die de strijd hebben gestaakt en alle vragen hebben losgelaten. Maar de strevers, de herrieschoppers, de haantjes-de-voorste, de probleemkinderen, de dwarsliggers en diegenen die verteerd worden door ambitie, machtswellust en hartsucht, zij kunnen ooit wellicht de illusie in hun gedrevenheid onderkennen.

"Het is wanneer men een geloof aan de eigen persoon heeft opgebouwd, reusachtig als de berg Sumeru, dat de idee van bevrijding kan ontstaan, en nadien ontplooit zich de leer van de Boeddha. Het is op basis van deze beschouwingen dat ge moet begrijpen dat alle passies *'familie'* zijn van Tathagata.

Zonder in de grote zee onder te duiken, kan men de kostbare parels niet vinden. Zo ook, zonder in de zee van passies te zwalpen, is het niet mogelijk de gedachte van wijsheid te ontwikkelen."

Het gebeurt niet zelden dat toehoorders zich storen aan het feit dat de leer van de Boeddha zoveel met de 'lijdens-situatie' bezighoudt. Men hoort dat niet zo graag. Het leven is toch zo slecht niet. Er bestaat toch ook wel geluk en vreugde en voorspoed en...Passioneel leven is boeiend, wie wil leven als een lauwe mossel? Wie is jong en wie wil wat...en de middelbare leeftijd heeft heel wat te bieden, en het is pas de derde leeftijd die vol verwachtingen zit...Onze samenleving leidt ons bij de neus van de verblinding en de onafgebroken keten van illu-

sies. Laat het niet aan u voorbijgaan, geniet met volle teugen, en waag de sprong, altijd opnieuw.

Welja! Maar wanneer de sprong mislukt, wanneer de hartstocht pijn doet, wanneer het mooie kaartenhuis in elkaar zakt, dan kan men in stilte terugkeren naar een paar waarheden, enkele eenvoudige tekstfragmenten. Ze dienen niet om de wonden te helen, niet om een troost-illusie op te bouwen, maar om te leren zien met open oog, om zelf de keten te doorbreken die we enkel voor onszelf hebben gesmeed. De Leer van de Boeddha is een vlot om een rivier over te steken : als men niet naar de overkant wil, heeft men het vlot niet nodig; als men aan de overkant is kan men het laten liggen. Maar wanneer men de woeste stroom moet oversteken, dan kan men het vlot gebruiken.

Een bodhisattva met de welluidende naam van Sarvarupa-samdarsana, die ook in het gezelschap aanwezig is, heeft nog een vraag voor Vimalakirti:

"Gastheer, waar zijn uw vader en uw moeder, uw zonen en uw echtgenote, uw dienaars en dienaressen, uw werklieden en knechten? Waar zijn uw vrienden, uw familieleden en bloedverwanten? Waar is uw lijfwacht, uw paarden en olifanten, uw wagens, uw voetvolk en jongelingen ?"

En Vimalakirti dient hem van antwoord:

"Van de zuiveren, Bodhisattva, is de moeder de volmaaktheid van wijsheid, de vader is de kunst van de heilzame middelen: uit zo'n ouders worden de Heersers van de wereld geboren.

De vreugde van de Leer is hun echtgenote, de welwillendheid en het mededogen zijn hun dochters, de Leer en de waarheid zijn hun zonen; het beschouwen van de leegheid is hun huis.

Al de hartstochten zijn hun leerlingen: ze buigen zich naar hun wil.

Hun vrienden zijn de leden van verlichting: het is door hen dat ze het ontwaken verwezenlijken.

Hun metgezellen , die altijd aanwezig zijn, zijn de zes paramitas. Hun vrouwen zijn hun hulp bij hun inspanningen: hun liederen zijn de voorspellingen van de leer."...

Vimalakirti wordt aangegrepen door een hevige vervoering en in een lyrische ontboezeming schildert hij opnieuw kleurrijk een beeld van de bodhisattva: niets menselijks is hem vreemd. Maar het huis dat hij bewoont is bevolkt met ongewone gasten, en hun gedragingen hebben naast de menselijke kenmerken ook nog een heel bijzondere eigenaardigheid.

De meubelen en de huisraad, de bloemen en de huisdieren: we kennen ze allemaal. De menselijke gedragingen van eten en drinken, zingen en dansen en minnekozen: we hebben ze allemaal beoefend. Behalve misschien telkens dat laatste detail: in volledige overgave en eenvoud bewerkstelligt de bodhisattva een ommekeer, verwezenlijkt hij het heilzame waar enkel onheilzame elementen aanwezig zijn, gooit hij het raam open naar het licht in de donkere kamer.

Zo eenvoudig is dat. Als men maar in de goede familie geboren is.

ETHICA EN ECONOMIE

De leidende mechanismen

Vincianne AUDAIN

We worden hedentendage geconfronteerd met problemen eigen aan de mundialisering van de economie; ze heeft haar inwerking zowel op de financiering, op de nijverheid, op de markten van verbruiksgoederen als op de diensten betrokken bij informatie en communicatie. Dit mundialiseringsproces heeft iets van een slagveld en de door de strijders gebruikte wapens heten productiviteit, efficiency, vernieuwing. Deze wapens worden ingezet om een koortsachtige en onmeedogende concurrentie te ontwikkelen.

Productiviteit, efficiency, vernieuwing : deze woorden hebben op zich geen enkele negatieve bijbetekenis. De bronnen waarover we beschikken uitbaten en nieuwe middelen tot bevrediging van onze individuele en collectieve behoeftes aansnijden, dat zijn patronen die er ongetwijfeld toe hebben bijgedragen potentieel de levenskwaliteit van de mens te verbeteren, althans van diegene die beschikt over toegang tot de consumptie. De drijfkracht tot vernieuwing evenals al wat de opbloei van productiviteit en efficiency verzekert, is die niet onlosmakelijk gekoppeld aan concurrentie ?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden is het nodig de gevolgen van concurrentie te analyseren :

1. Ze heeft de grote meerderheid van de verbruiksgoederen geconcentreerd op een kleine minderheid van de aardbewoners. En binnen de 'gegoede' landen heeft ze een deel van de bevolking herleid tot slachtoffer van socio-economische ongelijkheden.

2. Ze heeft de uitbouw van multinationals, van internationale informatie- en communicatienetwerken mogelijk gemaakt. Deze zijn economische machten geworden die zich niet verantwoordelijk voelen tegenover de maatschappij.

3. Ze heeft een onbegrensde uitbuiting van de planeet en haar levensbronnen begunstigd waardoor de voor het leven noodzakelijke eco-systemen ernstig bedreigd worden. Ik denk o.a. aan woestijnvorming, aan bodemerosie, aan het uitsterven van dieren en planten, aan de vervuiling van zeeën en waterlopen, aan de vernietiging van wouden...

Men zou tevens kunnen vertrekken vanuit een concreet voorbeeld dat onlangs de krantekoppen gehaald heeft : de gekke-koeienziekte. Deze zaak is een duidelijke beschuldiging tegen de vrijhandelmechanismen en de agro-business in 't bijzonder. Deze zaak toont duidelijk de dramatische gevolgen van het winstbejag dat uit de concurrentie voortspruit. Deze woedt immers onbeperkt op de landbouwmarkt en begunstigt zodoende veeteelt-technieken en genetische selectie die beide tot doel hebben de levensduur van het dier in te korten en op deze wijze de rotatie van het kapitaal dat het dier vertegenwoordigt te versnellen.

Het gebrek aan commerciële ethica, de gebreken inzake kwaliteitscontrole, de afwezigheid van controle op de activiteiten van de agro-business multinationals, het luikende oog op de maffia's die werkzaam zijn in landbouw- en diervoedingmiddelen, het ontbreken van democratische doorzichtigheid door het achterhouden van objectieve informatie, hebben dit verschijnsel nog versterkt.

Een verschijnsel zoals de gekke-koeienziekte is niet enkel verontrustend voor de Britse economie, maar ook

voor de openbare gezondheid. Ten eerste behoort de drager van deze besmetting tot een gloednieuwe ziektevorm : de *prions*. Deze veroorzaken ziektes die in niets gelijken op geen enkele van de gekende ziektebeelden in menselijke en dierlijke pathologie. Ten tweede is de prion van de gekke-koeienziekte blijkbaar aansprakelijk voor gelijkaardige ziektes bij katten, muizen en wilde runderen (Le Monde, 27.03.96), maar ook bij de mens waar het verbruik van het vlees van aangetaste runderen een bepaalde vorm van de Creutzfeldt-Jacob-ziekte, een zeldzame en dodelijke ziekte die de hersenen aantast, zou veroorzaken. Ten derde zou deze prion op verrassende wijze weerstand bieden aan zelfs krachtige chemische of radioactieve behandelingen.

Is de concurrentie dan écht DE DUIVEL van onze westerse maatschappij ?

Ik meen dat het ijdel is de concurrentie te willen vernietigen wegens haar misdaden. Eerst en vooral is de dynamiek van mededinging te diep gegrift in de westerse mentaliteit. Vervolgens is het toch ook zo dat bij matig gebruik de concurrentie ook positieve aspecten vertoont. Niet enkel is de concurrentie onder groepen en partijen een waarborg van democratie, waarbij tevens grenzen getrokken worden om conflicten eigen aan elke maatschappelijke vorm in te tomen, maar in haar verzachte vorm is competitie eveneens een bron van creativiteit en betrokkenheid in het culturele leven.

Welke blik kan men vanuit het Boeddhisme dan werpen op het verschijnsel 'concurrentie' ?

Net zoals op het vlak van sport, kunnen competitie en concurrentie bronnen van zelfbeheersing en zelfoverwinning zijn. Daarom geloof ik dat, boeddhistisch gezien, ze eveneens, althans in een eerste stadium, kunnen aangewend worden op het spirituele vlak als middelen van zelfbeheersing en zelfoverwinning, en in een later stadi-

um voor de vervulling van de Verlichting. Men moet de bronnen waarover het individu beschikt niet vernietigen, maar ze canaliseren met het oog op een meer verantwoordelijk en meer bewust beheer. Competitie en concurrentie kunnen bijgevolg beschouwd worden als middelen van vooruitgang, maar geenszins als doel op zich.

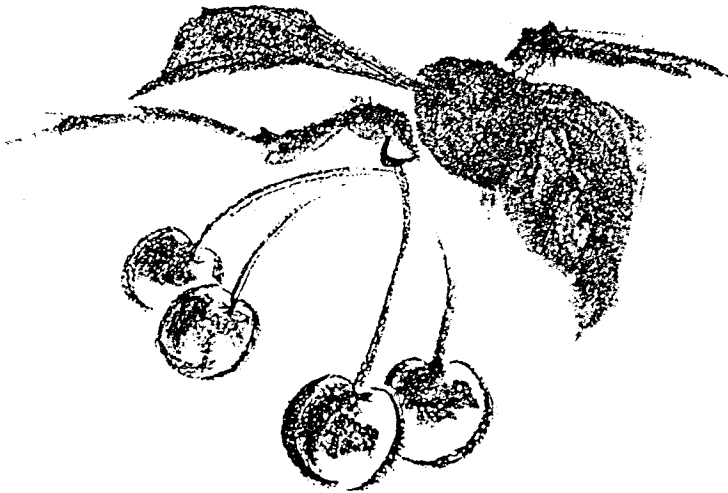
Zo b.v. weigert de Dalai-Lama aan het geld alle kwalen van de wereld toe te schrijven zoals men dat al te vaak in het Westen hoort. Hij wil het geld zijn juiste plaats teruggeven, waarbij hij in dalende gradatie de elementen onderlijnt die bijdragen tot het geluk van de mens : eerst een heldere, rustige geest, dan gezondheid, dan omringd te zijn door vrienden en dan eerst rijkdom. Dat betekent dat, wanneer men de twee uitersten van de reeks beschouwt, een arm, eenzaam en ziek mens toch gelukkiger kan zijn dan een rijk, omringd en gezond mens, wanneer hij de eigenschappen van zijn geest in de juiste zin ontwikkeld heeft, terwijl de andere ten prooi valt aan zijn emoties en impulsen, die hem voeren naar angst zijn geld te verliezen, naar twijfel aan zijn vrienden, naar het opbouwen van conflictuele situaties, om dan ten slotte toch zijn gezondheid te verknoeien.

Het feit rijk te willen worden en hiervoor competitie aan de dag te leggen is dus geen kwaad op zich, op voorwaarde dat dit niet gezien wordt als een einddoel en dat ook het mededogen niet uit het oog wordt verloren.

Mededogen wordt al te vaak begrepen in de betekenis van 'medelijden', d.w.z. het lijden van iemand anders te delen tot een vorm van 'mede lijden'. Dit is inderdaad mogelijk in een beginstadium : het 'mede-lijden' kan werken als een rem op de concurrentie wanneer men haar uitwassen en het lijden dat ze veroorzaakt in beschouwing neemt. Maar het begrip 'mededogen' vertaalt het Sanskriet *maha-karuna* : 'maha' betekent 'groot' en 'karuna' benadrukt eerder de handeling dan de emotie. Wie mededogen beoefent, stelt zich niet tevreden met het

kijken naar en het mede-lijden van andermans leed, maar reageert hierop met een dynamiek die erin bestaat de diepe wortels van dit lijden te willen uitroeien.)

In een eerste tijd zal mededogen er bijgevolg in bestaan de rampen die voortkomen uit een wilde concurrentiedrang in te perken, bijvoorbeeld door het stemmen van wetten die de uitbuiting van werknemers beletten en de arbeidsvoorwaarden regelen; door het uitwerken van maatschappelijke systemen waarbij uitsluiting van bepaalde menselijke categorieën wordt tegengegaan; door het beschermen van de consument tegen leugenachtige publiciteit en bedenkelijke handelspraktijken; door wettelijke bescherming van het milieu, door de wil al wat leeft, en dus ook het dier, te eerbiedigen.

Het Gemakkelijke Pad

Lut Van Schoors

Zoals wellicht de meesten onder ons ben ik eerder toevallig met de Jodo-Shinshu in aanraking gekomen. Een krantenartikel met de merkwaardige titel "Boeddha in Vlaanderen", bracht ons in contact met Shitoku én met de Leer. Het nemen van de Drievoudige Toevlucht binnen de Reine-Landschool was daarentegen niet meer toevallig, maar een bewuste stap. Doorslaggevend daarbij was de keuze voor het 'Gemakkelijke Pad'.

We weten allemaal dat we, bij het beleven en verwezenlijken van de Leer twee mogelijkheden hebben: ofwel kiezen we voor het moeilijke, ofwel voor het gemakkelijke pad. Het onderscheid tussen beide, het 'Pad der Wijzen' en het 'Pad van het Reine Land', werd reeds vijf eeuwen na Śakyamuni gemaakt door Nāgārjuna.

Dat de weg naar Amida's Reine Land niet moeilijk hoeft te zijn, lezen we in Shoshinge, waar Shinran naar Nāgārjuna verwijst met de volgende woorden:

Hij verduidelijkte de de meest verheven Leer van het Mahāyāna om de vreugdetoestand, het Reine Land te verwezenlijken. Hij toonde aan dat de moeilijk praktijken een pijnlijke reis over land zijn, maar dat de gemakkelijke praktijk als een prettige bootreis is.

Van toen ik over Shinrans leven hoorde vertellen, hoe hij zelf had ervaren dat hij, noch door langdurige meditatie, noch door diepgaande studie de Verlichting kon verwezenlijken; hoe hij in een periode waarin het bestuderen en het beleven van de Leer én dus ook het realiseren van Nirvana voorbehouden was aan een elitaire groep, consequentde leer van de gemakkelijke praktijk

verspreidde en het Boeddhisme voor iedereen toegankelijk maakte, was ik overtuigd dat dit ook mijn weg was. Vol bewondering en verering voor Shinran Shonin - zijn non-conformisme, zijn grote mededogen met de gewone mens, zijn totaal gebrek aan eigenbelang - en gegrepen door zijn vertolking van Amida's Oneindige Mededogen, wilde ik het Pad van de Boeddha betreden.

Maar hoe moet je als Westerling, geboren in een land met amper een paar decennia Boeddhisme en met een christelijke omgeving en opvoeding daaraan beginnen?

Het gemakkelijke pad als "een prettige bootreis"... Voor mij, geboren onder het teken vissen, en getogen te Oostende, klonk dit erg uitnodigend. Maar wat houdt het in?

Zoals de naam al doet vermoeden, is het volgen van het Pad van het Reine Land éénvoudig. Er worden geen ingewikkelde praktijken, geen moeilijke rituelen, geen zware studies verlangd. Neen, de spil waar alles om draait is de Nembutsu: de Geboorte verwezenlijken door in Vertrouwen de Nembutsu uit te spreken. Is dat niet onvoorstelbaar? Namu Amida Butsu: zes karaktertekens waarop een heilsleer is gebouwd. En toch is het zo! Shinran zegt zelf:

"Wat mij, Shinran, betreft, ik heb u niets uitzonderlijks te melden. Ik kan alleen datgene herhalen wat ikzelf in volle vertrouwen heb aanvaard van een waardevol mens: 'Zeg enkel de Nembutsu en wordt aldus door Amida gered'".

Het zeggen van de Nembutsu is eenvoudig, de Naam is gemakkelijk uit te spreken, ook voor een kind of voor iemand die ongeletterd is. Maar... Shinran gaat verder:

"Wanneer nu iemand de Nembutsu zegt in volle vertrouwen, dan wordt hij beslist boeddha. Welke

studie zou men dan nog kunnen nodig achten, buiten dit vertrouwen?"

En hier komen we aan het struikelblok op het gemakkelijke pad. Want: de intentie van waaruit de Nembutsu uitgesproken wordt is cruciaal. Sterker nog, de mens van Shinjin spreekt uiteindelijk de Nembutsu uit zonder de minste intentie.

Om door de Nembutsu verzekerd te worden van de Geboorte is er vertrouwen nodig. Vertrouwen: dat kom je telkens weer tegen in de Jodo-Shinshu. Vertrouwen is het Leitmotiv van de Reine-Landschool: het komt altijd weer terug...

Vertrouwen in de geloftekracht van Amida, vertrouwen dat Amida zich naar onze vergankelijke wereld toeneigt om ons te redden, vertrouwen dat op een bepaald moment de Ander-Kracht inhaakt op onze zelfkracht, dat onze jiriki-praktijk opgenomen wordt in Tariki, dat onze praktijk de praktijk van de Boeddha wordt en dat Tariki ons verzekert van de Geboorte in het Reine Land.

Maar goed, dat is het eindpunt (of het beginpunt...), dat is waartoe de gemakkelijke weg ons kan leiden. De vraag is: hoe leef je dat gewone, dagelijkse leven met de Nembutsu?

Je bent gegrepen door de Leer van de Boeddha, je hebt gekozen voor de gemakkelijke weg, en je gaat de Nembutsu beoefenen.

Mijn ervaring is, dat dit in het begin hoofdzakelijk een wils-act is, je denkt eraan en je neemt jezelf voor een X-aantal keren per dag de Nembutsu te zeggen. 's Morgens en 's avonds zeg je de Nembutsu voor je boeddha-beeldje; als je het moeilijk hebt, als je raad nodig hebt, als je niet kunt slapen, als je wakker wordt, zeg je de

Nembutsu. Je haalt de Nembutsu binnen in je leven, je begint ermee te leven.

En daar groei je in: je merkt bij jezelf dat je veelvuldiger de Naam uitspreekt, en in andere omstandigheden. De Nembutsu wordt niet langer alleen gezegd bij het zien van een boeddhabeeld of bij het denken aan de Boeddha; nu gaat de Nembutsu een leven binnen jouw leven leiden. Je ziet een begrafenisstoet en je zegt de Nembutsu, je ziet een dode kat langs de kant van de weg en je zegt de Nembutsu; je bent onder de indruk van de zonsondergang en je zegt de Nembutsu, je wordt overweldigd door de schoonheid van de winterzee en de Nembutsu komt in je op...

Stilaan vergezelt de Nembutsu je in alle aspecten van je leven, en wat eerst een doordachte daad was, wordt een spontaan overvloeien, wordt een opwellen, wordt een uiting van de boeddha-natuur in jezelf. Door te leven met de Nembutsu ga je alles wat je meemaakt ook anders ervaren. Je voelt je ingebed in het Grote Mededogen, je voelt je omvat en niet meer losgelaten, je wordt overspoeld door een vloedgolf van dankbaarheid, en geleidelijkaan groeit het vertrouwen en de zekerheid dat je vertrouwen terecht is. Zo voedt de Nembutsu het vertrouwen en zo wordt de Nembutsu tenslotte een uiting van dat Vertrouwen. Onlosmakelijk, niet te scheiden, als een Siamese tweeling.

Op dat punt is de Nembutsu alles: gedenken, hulde, dank...; op dat punt is de Nembutsu ook niets. En zo hoort het ook, zonder intentie, zonder bijgedachte, zonder vragen, geen gebed, geen bezwering... Uiteindelijk is de Nembutsu leeg, en leeg wil hier zeggen, ontdaan van alle gehechtheden en beschikbaar voor Amida die tot ons spreekt. Dan ontdekken we onze ware natuur.

Je kunt je leven lang over de Nembutsu studeren. Theorie, filosofie, mystiek, het is er allemaal, het is allemaal uitgewerkt, het klopt allemaal en het is heel boeiend. Maar voor mij persoonlijk is het de subtiele éénvoud van de beleving die het gemakkelijke pad de moeite waard maakt. Het gemakkelijke pad als een 'prettige bootreis': ik aanvaard in volle vertrouwen dat ik, met Amida als gids, de thuishaven bereik...

Namu Amida Butsu

De Drievoudige Wijsheid van Luisteren, Overwegen en Handelen

Een discursieve variatie op het oude thema van 'Horen, zien en zwijgen'

Myoukai R. Franck

Het gebeurt wel eens, als je dan tóch TV kijkt, dat je tot de vaststelling komt dat je d'r weer 'zo maar zit te *zien*' in plaats van op *iets zinnig* af te stemmen. Deze bedenking heb ik me al meer dan eens gemaakt.

En hoe vaak heb ik er dan bij mezelf niet aan toegevoegd 'Ik zou toch eens moeten beginnen met me een paar goede gewoonten aan te kweken en wat meer te *kijken* naar wat het bekijken waard is - in plaats van altijd maar te *zien* - ...en (als je dan tóch bezig bent met het bedenken van goede voornemens!) wat meer te *luisteren* naar wat het beluisteren waard is - in plaats van altijd maar te *horen* - en misschien dan ook maar meteen ook wat meer te *spreken* - in plaats van altijd maar te *praten*...!.

Want is het niet zo dat we als (Shin-)boeddhist leren meer aandacht te schenken (in al zijn vormen) aan wat aandacht waard is en dat we trachten ons leven intenser, boeiender, *bewuster* trachten te be-leven in plaats van ons leven - misschien wel levenslang? - gewoon maar te... *leven*?

Maar er is meer dan louter *kijken*, *spreken* en *beleven*.

In het Shin-boeddhisme staan *horen* en *luisteren* centraal. En in dat 'horen' en 'luisteren' zit heel wat stof ter overweging, of, als u me een literaire variatie op Kipling toestaat: There's more in hearing and listening than meats the... ear.

de drievoudige wijsheid

Al sinds de vroege tijden van het boeddhisme was er sprake van de drievoudige *prajña*, de drievoudige wijsheid, als essentieel boeddhistisch pad, een methode voor de volgelingen van de Boeddha om te komen tot meer inzicht in het toepassen, in het be-leven van de Leer maar die eveneens toepassing vindt in onze betrekkingen met onze medemensen. Later ga ik hier verder op in.

Traditioneel omvat het begrip 'wijsheid' de eerste twee spaken van het Edele Achtvoudige Pad (*marga*, Ch. tao) als methode om te komen tot meer inzicht.

Met 'wijsheid' wordt hier niet bedoeld het 'loutere kennen volgens woorden', noch het samenvloeien van verworven kennis plus het grondige begrip ervan, maar het 'directe kennen', het *doordringen*, om te komen tot een totaal-ervaring, de volkomenheid van wijsheid. Dusdanig is *prajñā* de opheffing van de onwetendheid (d.i. het *mis-weten*), van het lijden en is zij synoniem voor *nir-vāna*, de uiteindelijke Verlichting.

Een praktijk?

De Leer van de Boeddha wordt uitgebeeld als een Pad (*marga*), een Weg (Ch. tao) en zoals wegen zijn er om begaan te worden is de Leer er ook om beoefend te worden. Naast theorie is er dus ook een praktijk.

De volgeling in het Kleine Voertuig zal deze praktijk uitoefenen door het naleven van het Edele Achtvoudige Pad, een methode die centreert rond de drie hoofdingelingen van het Achtvoudige Pad, nl. Wijsheid, Moraliteit en Geestesconcentratie.

Het Grote Voertuig, het *Mahāyāna*, met het ideaal van de *bodhisattva* ['Verlichtingswezen', 'Wezen georiënteerd op Verlichting') als leidraad, spoort zijn volgelingen aan tot

het naleven van de zes **pāramitā**'s of Volkomenheden: vrijgevigheid, moraliteit (zelfdiscipline), geduld, energie (innerlijke kracht en aandrijving), meditatie (reflectie) en wijsheid.

Prajñā-pāramitā

Prajñā-pāramitā wordt vaak vertaald als de 'Volkomenheid van Wijsheid', soms zelfs als 'Transcendentale Wijsheid' wat correct is in letterlijke zin, maar tot verwarring kan leiden gelet op de inhoud van ons westers begrip 'transcendent(aal)'.

De term '**pāramitā**' betekent letterlijk 'overgestoken zijnde', wat kan geïnterpreteerd worden als het 'zichzelf-overtreffende', het 'overstijgende'. **Prajñā-pāramitā** kan dus gezien worden als de wijsheid die zichzelf overtreft, die alle conceptualiseerbare vormen ervan omvat, m.a.w. de wijsheid zoals die door de **bodhisattva** wordt beoefend. Op deze wijsheid steunen ook de zes (of tien) Volkomenheden of Volmaaktheden, ook nog bodhisattva-'deugden' genoemd.

Deze volkomenheden staan rechtstreeks in verband met en resulteren uit het inzicht in de 'leegheid', d.i. de substantieeloosheid der dingen (de dharma's of bestaansfactoren) van onze fenomenale wereld, met inbegrip van onze concepten en ervaringen (**sabbe dhammā an-attā**: alle bestaans-elementen zijn gekenmerkt door niet-zelf).

Het begrip **prajñā-pāramitā** is in het leven van de Shinboeddhist zo'n beduidende faktor dat hier een korte historische schets wel aangewezen is.

De **prajñā-pāramitā** speelde een belangrijke rol in de ontwikkeling van het vroege **Mahāyāna**-boeddhisme in Indië, vooral met de inbreng door **Nāgārjuna** omstreeks de 2de/3de eeuw van de **Mādhyamaka**-filosofie (de 'Leer van het Midden', de 'Middenweg').

Deze denkvormen werden nadien, vanaf ca. 380, in China geïntroduceerd door Kumārajīva en door toedoen van o.a. Candrakīrti (6de en 7de eeuw) verder uitgewerkt tot de toen belangrijkste stroming in China. Deze ontwikkeling heeft gaandeweg de impuls gegeven tot het ontstaan van de Prajñā-pāramitā-cyclus', de 'Cyclus van de Volkomenheid van Wijsheid' (de zgn. 'Wijsheidsteksten'), een enorm omvangrijk corpus van sutra's hoofdzakelijk gewijd aan de centraal staande Mahayana-thema's van het verwezenlijken van het bodhisattva-ideaal en het inzicht in de 'leegheid', twee begrippen die mede aan de basis liggen van het Mahayana-denken.

(Lees hierover meer in de hoofdstukken 'Madhyamaka na Nagarjuna' en 'Het Boeddhisme in China' in het 'Overzicht van de Boeddhistische Filosofie' van Shitoku A. Peel).

In het uitbouwen van de wijsheid zijn er drie stadia die alle stoelen op de handeling van het horen van de stem van het Boeddhaschap.

Het belang van het beleven van de drievoudige wijsheid in ons dagelijkse leven kan niet genoeg benadrukt worden. Zij geeft ons niet alleen een inzicht in de drie 'bevelekkingen' of 'vergiften' (Jap. *bonnō*) die aan de bron liggen van het lijden, maar draagt ook bij in het beleven naar buiten uit van de Leer.

1. horen en luisteren

Hiermee wordt in eerste instantie bedoeld 'het luisteren naar de Leer zonder er eigen gedachten, meningen of overpeinzingen aan toe te voegen'.

Met 'eerste stadium' wordt niet zozeer bedoeld dat je enkel bij een eerste kennismaking met het boeddhisme en de Dharma, de Leer *hoort*. Ook - en vooral - nadien kom je ertoe meer en meer naar de stem van Amida Boeddha te luisteren.

Het eerste stadium bereik je dus vooral bij het zetten van de eerste stap in het daadwerkelijke luisteren, waardoor je geleidelijk kunt door-dringen in de Leer en het stadium bereikt van het directe kennen, het begripen, het aanvoelen, het in-zien.

Het begrip 'horen' heeft in de boeddhistische context een tweevoudig aspect:

Ik hoor bijvoorbeeld de *biep* van het uursignaal van mijn polshorloge of het verre gedruis van de stad en het verkeer door mijn openstaande raam. Maar er is ook een *horen* van een hogere, spirituele orde waar we op een welbepaald moment in ons leven ontvankelijk voor worden. Alsdan komen we ertoe de stem van de Boeddha in de Naam 'Namu Amida Butsu' te *horen*.

In de oude teksten van het Mahayana-boeddhisme treffen we in de *Mahāyāna-samgraha* ('Samenvatting van het Mahayana') de term *sruta* (horen)-*vāsanā* (geurimpressie) aan, die kan omschreven worden als 'de doordringende [geur-]indruk [als wierook] op iemands persoonlijkheid'.

Deze tekst betekent dat de indruk van het *horen* als wierook op de persoonlijkheid inwerkt als zaad, om een onderbewuste invloed in te planten, waardoor de persoon vanuit het stadium van de blinde driften (d.i. de *klesa*) kan overgaan tot het stadium van het bewust worden van het zuivere Boeddhachap.

Volgens het commentaar hierop van *Asvabhāva* is het horen van de stem die uit de reine *dharma-dhātu* (de Absoluutheid) neerstroomt niet het horen met de eigen mogelijkheden. Zij komt spontaan in de oren (het gemoed) van de persoon wanneer die geneigd is die stem te ontvangen zonder er eigen ik-gerichte inzichten of dichotomische interpretaties in te lassen. Wanneer iemand aldus de stem van de *dharma-zoals-het-is-heid* hoort, dan worden, zo zegt deze commentator, zijn 'boze, blinde

driften' (*klesa*) uitgezuiverd en verdwijnen ze stilaan en wordt zijn gemoed mettertijd tot reinheid gebracht'. (Lees hierover 'Het Horen van de Naam' door Esho Sasaki, verschenen in *Ekō* nr. 20)

Anders uitgedrukt: Hetgeen gehoord is geworden verandert degene die gehoord heeft.

Wat verstaat de Shin-boeddhist nu onder 'horen'?

Luisteren naar de Leer, de *Buddha-dharma*, is de centrale praktijk in het Shin-boeddhisme en een zeer belangrijk aspekt voor de levenshouding van de Shin-boeddhist. Er worden geen andere vereisten of voorwaarden gesteld, noch meditatieve praktijken, zedelijke voorschriften of intellectuele vorming.

In het begrip *luisteren* onderscheiden we verschillende gradaties: ze gaan van halfhartigheid tot totale vereenzelviging. Uiteindelijk overwint de kracht van hetgeen je gehoord hebt ook de blindste driften en wordt a.h.w. een nieuw wezen geboren dat de werkzaamheid van de *Dharma* incarneert. Zo'n radikale vorm van luisteren doorbreekt de subjekt/objekt dichotomie om plaats te maken voor de direkte ervaring van niet-dichotome werkelijkheid.

De *Buddha-dharma*, de Leer zoals verkondigd door de historische Boedha Gautama, is geen voorwerp om bestudeerd, geanalyseerd of gebruikt te worden. De Leer dien je te begrijpen met geheel je wezen en wanneer zij waarlijk gehoord wordt bestaat er geen afscheiding meer tussen wie hoort en hetgeen gehoord wordt.

Het brandpunt van het ware mededogen is het dwaze wezen dat niet bij machte is zichzelf los te rukken uit de tirannie van zijn blinde driften. In het Postscriptum van *Tannishō* herhaalt Yuien-bō de woorden die Shinran herhaaldelijk pleegde te zeggen: 'Wanneer ik aandachtig

nadenk over Amida's meedogende Geloofte die het resultaat is van vijf kalpa's van meditatie, dan besef ik dat dit allemaal voor mij, Shinran, alleen gebeurd is. Ik ben dan ook vervuld van dankbaarheid voor die Geloofte, gedaan vóór alle tijden, waardoor Amida mijn verlichting heeft gerealiseerd, ook al is mijn leven een kluwen van onheilzaam *karma*'.

Amida's Naam is de roep van de Geloofte-Kracht van Amida's onvoorstelbare Voortijdelijke Geloofte en de weg naar het heil (Verlichting).

In de Naam Namu Amida Butsu ligt ook de niet-tweeheid van de volgeling en het Boeddhaschap:

- ▶ *namu* is de eerste noodzakelijke en essentiële component en verwijst naar diegene die geroepen en uitgenodigd wordt om zich totaal toe te vertrouwen aan Amida's Voortijdelijke Geloofte;
- ▶ Amida Butsu, als tweede component, is de absolute natuur van Amida's Mededogen.
- ▶ Het samenvloeien van Amida's roep en het horen ervan is de vervulling van Amida's Mededogen.

Anders gezegd, het horen van Amida's Naam is het ontwaken tot het diepe besef van het Grote Mededogen. Dit horen welt gelijktijdig op met het besef van de eigen onvolkomenheid en machteloosheid. Dit betekent ook dat men zich voor het eerst nederig opstelt tegenover het Boeddhaschap én dat men Amida's Grote Mededogen huldigt.

Deze religieuze ervaring van de twijfelloze onvoorwaardelijke overgave aan de natuurlijke loop van Amida's Mededogen is *shinjin*, de grote praktijk van ware vestiging, de toestand van verzekering van Verlichting, het Boedha-

schap, de Geboorte in het Reine Land dat daarom gelijkgesteld wordt met nirvāna.

'Wanneer we de Naam horen', zo zegt Zuiken Saizo Inagaki, 'dan kunnen we ons te ruste leggen in Zijn Groot Mededogen'.

Maar 'horen' alleen kan leiden tot blind geloof. Daarom is het kritisch overwegen als tweede stadium in de driedovoudige wijsheid van vitaal belang.

wordt vervolgd...

JIKOJI-Nieuws

Lezingen en bezoeken

Het zijn weer drukke dagen voor het Centrum. In samenwerking met de vereniging *Jong en de Wereld v.z.w.* is in het kader van een kennismaking met het 'Oosten' een reeks van 12 schoolbezoeken aan Jikoji georganiseerd. De combinatie tempelbezoek/vragenuurtje blijkt uit de reacties van de deelnemende scholieren een succes te zijn, alhoewel sommigen zich afvragen waar al die Chinezen en Japanners nu blijven...

Ook naar buiten toe waren er weer een hele reeks lezingen, vragende partij waren ditmaal o.a. de *Volkshogeschool*; *V.U.B.*, de *Gentse Katholieke Hogeschool voor Gezondheidszorg*; *Tele-Onthaal*; enz. Al deze belangstelling maakt dat de 3 sprekers die het Centrum op het ogenblik rijk is de handen meer dan vol hebben. Voor diegenen die zich geroepen voelen...

Buitenlands bezoek

Ook vanuit het buitenland kan het centrum op interesse blijven rekenen. Zo was er tijdens de eindejaarsperiode het blitzbezoek van Cornelia Bauer en Siegfried Walkowiak, twee Jodo-Shinshu-vrienden uit Baden-Baden (B.R.D.).

Op 1 maart kregen we een bezoek van 5 Japanse studenten (Ryukoku-universiteit te Kyoto) onder leiding van Rev. Teramoto, die in het kader van "a Study of Modern Shin Buddhist Thought" een studiereis door Europa maakten. Dat zij hun "fieldwork" ernstig namen kon men opmaken uit het tot in de

puntjes voorbereide interview dat zij voorlegden aan Shitoku en Yuho. Naast de vele vragen omtrent het wettelijke kader, de werking en infrastructuur van het Centrum, was er ook ruimte voor een debat omtrent dieperliggende kwesties; zo o.a. de vraag tot in hoeverre een religieus instituut zich kan/moet/mag inlaten met politiek; de sociaal/maatschappelijke aansprakelijkheid van een tempel; enz. We horen hier ongetwijfeld nog meer van...

Shitoku's Japan-reis

In Januari werd Shitoku uitgenodigd om een lezingenreeks in Japan te geven, dit naar aanleiding van een memoriaal ter nagedachtenis van Zuiken Inagaki, Shitoku's leermeester. Buiten de lezingen waren er ook enkele prettige en nuttige contacten met o.a. I.A.B.C., Horai-kai, Hongwanji-International Center, - maar vooral met Ere-Hoofdabt Zenmon Kosho Oh-tani - Al deze mensen blijven met enthousiasme de werking van het Centrum steunen. Bestaanszekerheid verzekerd...

Bij de besprekingen kwam ook reeds de European Shin Buddhist Conference 1999 ter sprake. Deze zal naar alle waarschijnlijkheid plaats hebben te Oxford, ergens tussen 03.08 en 15.08. Geïnteresseerden houden deze data vrij...

Nog steeds Daniëlle:

Op 17 februari werd in de kelders van boekhandel 'De Groene Waterman' Daniëlle's boek "Kennnis en Handeling: het creëren van verschijningswerelden" gepresenteerd. Het boek, uitgege-

ven door de VUB-press, is gebaseerd op Daniëlle's magistrale Doctoraal-Thesis, waarin zij, geïnspireerd door Wittgenstein, de relatie onderzoekt tussen de grote verscheidenheid aan voorstellingswijzen die bestaan omtrent de werkelijkheid enerzijds, en datgene wat men doorgaans als 'de' werkelijkheid beschouwd anderzijds. Voorwaar een zware brok.

Later dit jaar voorziet De Simpele Weg v.z.w., in samenwerking met VUB-press, ook de publicatie van Daniëlle's "Introductie tot het Boeddhisme".

De Simpele Weg v.z.w.

Na Vlaanderen en Nederland verovert De Simpele Weg nu ook de Engelstalige gebieden. De meest recente aanwinst is Shitoku's "A Short Presentation of Shin Buddhism". Dit kleine werkje is nu reeds een bestseller en is volgens sommigen "the best introduction to Jodo-Shinshu" in het Engelse Taalgebied. Als dat geen compliment is... Keep it up boy's en girls...

En dan...het zware werk

Door de recente herstellingswerken aan het dak (U herinnert zich de waterschade die we onlangs hadden) ligt onze tempel er een beetje stoffig bij, en is er weer nood aan een grondige schoonmaakbeurt. Naar goede gewoonte zal deze plaats hebben op 1 mei, aanvang 10 u. Allen daarheen... Voor meer inlichtingen contacteer Yuhō.

Tot slot...

Door een kleine onachtzaamheid is in het bijeenkomstenrooster van de vorige Ekō Nehan-E tus-

sen de lijnen gevallen. De redactie biedt hiervoor haar excuses aan diegenen die daardoor dit feest gemist hebben. We 'beloven' in de toekomst ietwat achtzamer te zijn...

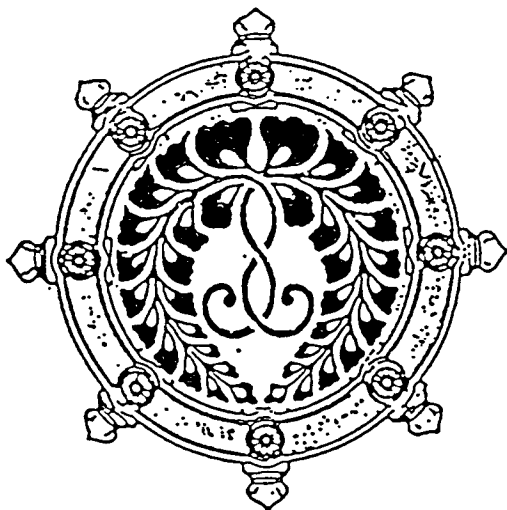
ROOSTER DER BIJEENKOMSTEN
Lente 1997

- Di 18.03 19.30 Juseige (Y)
Vr 21.03 20.00 Cursus Tannisho II
Zo 23.03 10.30 O-Higan¹ - Shoshinge
Di 25.03 19.30 Junirai (Ru)
Vr 28.03 20.00 Cursus Reine-Landboeddhisme
- Di 01.04 19.30 Amida-kyo (K)
Di 08.04 19.30 Sambutsuge (P)
Zo 13.04 10.30 Hanamatsuri² - Shoshinge
Di 15.04 19.30 Juseige (Sh)
Vr 18.04 20.00 Cursus Reine-Landboeddhisme
Di 22.04 19.30 Junirai (Ré)
Vr 25.04 20.00 Cursus Tannisho II
Di 29.04 19.30 Amida-kyo (Y)
- Do 01.05 10.30 Tempelschoonmaak !
Vr 02.05 20.00 Cursus Reine-Landboeddhisme
Zo 04.05 10.30 Tempeldag (06.05) - Shoshinge
Di 06.05 19.30 Sambutsuge (Ru)
Di 13.05 19.30 Juseige (K)
Vr 16.05 20.00 Cursus Reine-Landboeddhisme (slot)
Di 20.05 19.30 Junirai (P)
Zo 25.05 10.30 Gotan-E³ - Shoshinge
Di 27.05 19.30 Amida-kyo (Ré)
- Di 03.06 19.30 Sambutsuge (Y)
Di 10.06 19.30 Juseige (Ru)
Di 17.06 19.30 Junirai (K)
Di 24.06 19.30 Amida-kyo (P)

¹ Lente-feest (21.03)

² Bloemenfeest : gedachtenis van Buddha Gautama's geboorte. Tevens kinderfeest.

³ Gedachtenis van Shinrans geboorte (21.05)

J I K O J I

Tempel van het Licht van Mededogen

CENTRUM VOOR SHIN-BOEDDHISME v.z.w.
Pretoriastraat 68
2600 Antwerpen-Berchem

Tel. (Sh.A.Peel)	03/218.73.63
Fax	03/281.63.33
Tel. (Y.Br.Van Parijs)	03/281.56.58
E-mail	yuho@glo.be

Verantwoordelijk uitgever : Y.B.Van Parijs - Callensstraat 38, 2600 Antwerpen-Berchem

Overname toegelaten mits bronvermelding en bewijsexemplaar

Drukkerij De Cliché - 2600 Berchem